

DJURENS VÄRLD

Svenska Djurskyddsföreningens medlemstidning | Nr 2 2024

Kameror på slakterier
ska ge bättre djurskydd

Ridsportens baksida
inte på hästens villkor

Vill vi ha varghybrider?
nu utreds frågan

Foto: Pexels Alexa Heinrich

Den unika populationen av tumlare i Östersjön är listad som akut hotad (CR) i Artdatabankens senaste rödlista från 2020. Den är även upptagen i Internationella Naturvårdsunionens (IUCN) rödlista. Troligtvis finns bara några hundra individer kvar och arten bedöms löpa extremt stor risk att dö ut i vilt tillstånd.

Text: Louise Cederlöf

Tumlaren är en av världens minsta valar och den enda valarten som lever permanent i svenska vatten. Den rör sig i hela södra Östersjön upp till Stockholms skärgård och särskilt viktiga är områden runt Hanöbukten, Midsjöbankarna och Hoburgs bank. Där samlas tumlare på sommaren för att para sig och föda upp sina kalvar. Honan är dräktig i elva månader.

Könsmogna hanar rör sig i regel ensamma medan honorna bildar grupp med sina avkommor. Även grupper med några unga tumlare kan finnas. Luft hämtar den normalt varannan minut men kan göra längre dyk på upp till fem, sex minuter. Det svenska namnet tumlare beskriver simstilen: rullande och ”tumlande”. Till utseendet påminner den om en delfin med kort trubbig nos.

Jakt på tumlare pågick fram till slutet av 1800-talet och under de båda världskrigen. Under 1900-talets andra hälft började mer effektiva fiskenät användas liksom miljögifter som PCB och DDT vilket inverkar negativt på beståndet. Arten fridlystes 1973 men återhämtade sig aldrig. Idag är de allvarligaste hoten mot Östersjötmlaren miljögifter, fiske (den fastnar och drunknar i nät) och undervattensbuller. Den äter framför allt fet fisk och då det innehåller mycket dioxiner påverkar det reproduktionsförmågan negativt. Behovet av skydd är akut och en rad olika skyddsåtgärder har satts in. Prognosen är dock mycket oklar för världens minsta val. ■

Fakta Östersjötmlare (*Phocoena phocoena*)

Ordning: Tandval

Familj: Tumlare

Föda: Sill, skarpsill, mindre torsk

Kroppslängd: ca 1,5 m

Vikt: 60-75 kg

Livslängd: ca 12 år

Källor: WWF, SLU Artdatabanken

Innehåll

- 04 Aktuellt på djurskyddsfronten
- 06 Reportage – Ridsport
- 10 Forskning – Träningsskador häst
- 12 Reportage – Varghybrider
- 16 SDF tipsar – Undvik värmeslag
- 17 Gåvotack
- 18 Barnens sida – Historieberättarna
- 19 Korsord
- 20 På spaning i naturen – Gäst vid rävlan

Bli medlem

Ett medlemskap i Svenska Djurskyddsföreningen innebär att du är en röst för djuren.

Medlemsavgift för 2024: 200 kronor.

Ungdom t.o.m. 18 år: 100 kronor.

Årsbetalande juridisk person: 1 500 kronor.

Stödjande medlem: 100 kronor.

**Betalning sker till plusgirokonto 55 99 85-7
märk betalningen med namn och adress.**

Djurens Värld nr 2 2024

Medlemstidning för Svenska Djurskyddsföreningen. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Lillemor Wodmar

Redaktör

Louise Cederlöf

Formgivning

Stjärntryck, Stockholm

E-post

djurensvarld@djurskydd.org

Kommunikationsstrategi

JCW Hållbar Kommunikation

Redaktionskommitté

Louise Cederlöf

Linda Devine

Niklas Lundberg

Lillemor Woodmar

Tryckeri

Stjärntryck, Stockholm

ISSN

0291-1545

Omslagsfoto

Mostphotos

Foto

Mostphotos om inget annat anges.

Djurens Värld trycks på miljövänligt papper.

Kontakta Svenska Djurskyddsföreningen

Besöksadress:

Sandsborgsvägen 55,

122 33 Enskede

Expeditionstid, måndag–torsdag: 09.00-15.00.

Lunchstängt: 11.30-12.30.

Expeditionstid, fredag: 09.00-13.00.

Telefon: 08-783 03 68

Hemsida: www.djurskydd.org

E-post: info@djurskydd.org

Kära medlemmar,

Sommaren har tågat in med stormsteg och hettan breder ut sig över Europa. Värmen som slagit rekord de senaste åren kan påverka både djur och människor negativt. Vissa av våra husdjur, såsom katter och hundar, har extra svårt att reglera sin kroppstemperatur och riskerar att drabbas av värmeslag med livshotande skador. Lär mer i våra tips om hur du undviker överhettning och glöm inte att djur aldrig får lämnas ensamma i bilen. Flera studier visar att temperaturen i en bil som står i solen kan öka med mer än 20 °C på mindre än en timme trots att temperaturen utanför bilen inte är hög. Varje år så dör djur som lämnats en kort stund i bilen, låt inte så bli fallet i år!

I medier har flera skandaler inom ridsporten uppmärksamats. Hästskötare har vittnat om olagliga träningsmetoder och i tv-sända tävlingar har otillåtna metoder i vissa fall till och med lett till diskvalifikation. Det finns idag både studier och utbredd kunskap om att vissa träningsmetoder utsätter hästar för lidande. Flera organisationer har därför förbjudit metoder såsom rollkur, skarpa bett och sporrar. I detta nummer kan du läsa intervjuer med Louise Hernander, från Hästvälfärdgruppen, och Andrea Barth, sportchef på Svenska Ridsportförbundet, angående hur ridsporten skulle kunna utvecklas i framtiden för att förbättra hästarnas välfärd.

Hos hästar, även de som inte tävlar, är ett av de vanligaste hälsoproblemen hälsa. Träning, som självklart också är viktigt för hästens välbefinnande, behöver ske på ett sätt som förebygger att skador uppkommer. Svenska Djurskyddsföreningen har därför varit med och bidragit till forskning på SLU med fokus på riskfaktorer vid träning av hästar. Studien som nu är avslutad finns redovisad i detta nummer av Djurens Värld.

Ett annat ämne som varit hett i media är diskussionerna om varghybrider i Sverige. Denna korsning mellan varg och hund, som blev på modet sannolikt till stor del på grund av den populära tv-serien Game of Thrones, är i många fall olaglig men dagens regelverk har luckor som gör reglering av hybriderna otidlig. Jordbruksverket har fått i uppgift att utreda problemet med hybriderna i Sverige och hade i mars en hearing där vi deltog. Flera instanser och myndigheter uttryckte problem med dagens regelverk och brister i möjligheten att utreda och provta DNA från misstänkta hybrider. Vi hoppas att utredningen leder till en striktare reglering och hindrar olyckliga fall så som det med varghybriden Aila, som du kan läsa om i reportaget på sidan tolv. ■

Linda Devine, sakkunnig SDF

Årets djurvän 2024

Priset som Årets djurvän tilldelas Kottecentralen – en ideell räddningsverksamhet för skadade igelkottar och ekorrar. Priset delades ut på Svenska Djurskyddsföreningens årsmöte den 23 maj 2024.

Kottecentralen har funnits sedan 2006 och håller till i Nygård i Lilla Edets kommun. Varje år tar de emot hundratals skadade igelkottar och ekorrar som lämnas in av privatpersoner. När djuren är rehabiliterade släpps de ut i naturen igen.

Motiveringen till Årets djurvän lyder: ”Kottecentralen – Arbetar med att rädda och rehabilitera skadade igelkottar och ekorrar. Ett arbete som ur djurskyddssynpunkt är mycket värdefullt då djuren får en ny chans till ett liv i frihet.”

Grattis till priset!

– Tack, det känns överraskande och roligt att vi får detta fina pris, säger Sofie Jonasson, som driver Kottecentralen ihop med sin familj.

Hur ser läget ut för dessa djur?

– Antalet skadade igelkottar och ekorrar har ökat stadigt varje år, inte för att det finns fler av dem utan för att människor vet att vi finns och att man kan kontakta oss. Hittar man ett skadat djur är det bäst att lägga det i en låda/kartong försett med lock med lufthål i. Mörker gör att djuret lugnar ner sig. Sedan kontaktar man en rehabiliterare. ■

Stöd Svenska Djurskyddsföreningens arbete för djuren.

Swisha en gåva till 1230 960708

Märk gärna gåvan med ditt namn.

Kameraövervakning på slakterier – snart verklighet?

För att komma till rätta med de dokumenterade bristerna i djurskydd som uppdragats på landets slakterier föreslår nu regeringens särskilda utredare att kameraövervakning införs. Den nya lagen kan tidigast träda i kraft 1 juli 2025.

I maj 2022 beslutade regeringen att ge den särskilda utredaren Peder Liljeqvist i uppdrag att analysera hur kameraövervakning skulle kunna användas för att stärka djurskyddet på slakterier. I uppdraget låg också att föreslå hur ett sådant lagkrav skulle kunna utformas. Betänkandet blev klart ett år senare och i april 2024 lämnade Svenska Djurskyddsföreningen (och andra intressenter) in synpunkter i ett remissvar.

Förslaget innebär obligatorisk kameraövervakning på slakterier i Sverige i alla utrymmen där levande djur hanteras. Alla djurslag utom fisk omfattas i nuvarande förslag. Med hänvisning till slakterianställdas integritet föreslår utredningen att kravet endast ska gälla rörliga bilder, utan ljud. Linda Devine är sakkunnig på SDF:

– Vi välkomnar förslaget om kameraövervakning i slakterier. Det är oroväckande att man vid upprepade kontroller sett en så pass hög förekomst av brister vid avlivning och avblodning, de mest kritiska momenten sett ur djurskyddssynpunkt. Därför har vi föreslagit att det ska vara krav på ljudupptagning, utöver videoinspelning, vid just dessa moment. Vi tycker också att fisk ska inkluderas i lagförslaget.

Vidare anser SDF att påföljden, om lagen inte efterlevs, borde bli en sanktionsavgift i stället för föreläggande med vite som nu föreslås.

– Föreläggande är en ineffektiv och långsam procedur enligt vår mening. Vi skulle också gärna se att slakterierna inför egenkontroller i samband med att lagen tas i bruk. Slaktarna behöver stöttas och vid behov vidareutbildas för att hela tiden kunna arbeta på ett sätt som medför bra djurskydd, säger Linda Devine.

Nu återstår för regeringen att ta beslut om lagförslaget ska presenteras för riksdagen, och om eventuella ändringar i så fall ska göras. Enligt förslaget bör lagen träda i kraft 1 juli 2025. ■

Rättelse årsskrift

I SDFs årsskrift 2024 har tyvärr några tryckfel letat sig in.

Korrekta uppgifter är:

Sid 23, lämnade bidrag 2023: -3 123 050, övriga kostnader -2 002 269.

Sid 23, resultat från övriga finansiella anläggningstillgångar 2023: 2 058 035.

Sid 25, eget kapital, årets resultat 2023: 52 724.

Sid 27, övriga externa kostnader, lokalyra och övriga lokalkostnader 2023: 448 722, summa 2 002 269.

Den djurförsöksetiska prövningen – allt mindre prövande

Hur fungerar de djurförsöksetiska nämnderna och hur kom de till? Vilken kritik har framförts mot dem och vad väntar i framtiden? Inge Skog, ledamot av Lunds djurförsöksetiska nämnd, beskriver här hur frågan om djurförsök har hanterats genom åren.

Annu in på 1970-talet var ämnet ”plågsamma djurförsök” närmast tabu i massmedia. Kritiska insändare refuserades. När P C Jersilds prisbelönade roman *Djurdoktorn* (1973) höjts till skyarna av recensenterna kommenterade professor Ingemar Hedenius i DN:

”Den som bara läste recensionerna av P C Jersilds storartade roman *Djurdoktorn* fick inte veta, att ett huvudtema i boken är de plågsamma djurförsöken och den skandal, som ligger i bristen på kontroll av dem [...] Vissa ämnen är utan tvivel för obehagliga att närmare gå in på, förstår man.”

Den ”brist på kontroll” av djurförsöken, som professor Hedenius nämner, var föremål för en rad riksdagsmotioner under 1970-talet. Alla avslogs. Först 1979 inrättades en djurförsöksetisk nämnd i var och en av de sex högskoleregionerna.

Uppbyggnadsskedet

Nämnderna ska granska alla ansökningar att göra djurförsök, väga djurens lidande mot nyttan för människan och därefter godkänna eller avslå. Huvudman för nämnderna var Centrala försöksdjursnämnden (CFN), som med ett kansli på endast tre personer utvecklade en häpnadsväckande aktivitet; de anordnade en rad informativa seminarier, publicerade en innehållsrik skriftserie och utvecklade regelverket med föreskrifter och allmänna råd.

Under 2003 upphörde CFN och nämnderna lades under Jordbruksverket som gradvis utvidgade och reviderade CFN:s Föreskrifter och allmänna råd om försöksdjur. Dessa är nämndernas bibel vid arbetet med ansökningarna. I övrigt är emellertid passiviteten jämfört med CFN påfallande.

Kritik

Nämndernas verksamhet har kritiserats på flera punkter, som att felaktiga godkännanden inte kan överklagas och att nämndens forskare sällan vill underkänna ens vetenskapligt dåliga ansökningar (endast en till två procent av ansökningarna underkänns). Och en vetenskaplig undersökning visar att många godkända ansökningar bryter mot regelverket på fundamentala sätt.

Andra brister är att olika nämnder bedömer likartade ansökningar olika. Bedömningen blir därmed något av ett lotteri. Detta har belysts utförligt i riksdagens tidning *Riksdag* och departement, men den ansvariga myndigheten har inte heller här brytt sig om att försöka rätta till missförhållandet.

Däremot har föreskrifterna ändrats till det sämre på flera centrala punkter. Exempelvis var i de äldre versionerna vissa plågsamma åtgärder förbjudna eller också krävde de dispens hos den centrala myndigheten. Fördelen med detta var att man dels fick en enhetlig bedömning över landet och dels att bedömningen kunde göras med tillgång till gedignare expertis än vad den lokala nämnden kanske hade tillgång till.

2017 tog man emellertid bort sådana inskränkningar, och de regionala nämnderna kunde nu utan hinder godkänna åtgärder som av de flesta länder betraktas som oacceptabla.

Andra konstigheter i ”Anvisningar och råd” är till exempel något som kallas ”djurförsök in vitro” (”in vitro” betyder ”utan djur”). Har Jordbruksverket alltså försökt skapa ett slags vetenskapligt omöjlig paradox?

EU-nivå

EU:s försöksdjursdirektiv föreskriver att varje land ska ha en nationell kommitté som dels ger råd till myndigheterna och dels har kontakt med andra EU-länder om djurförsök och djurfria metoder. Arbetet utförs i Sverige av kommitténs verkställande organ, 3R-centret. Men i årets budget har regeringen utan analys och konsekvensutredning skurit ner finansieringen av 3R-centret från tidigare 15 miljoner till tre. Av tolv anställda har nio fått gå. Hur den nationella kommittén nu ska utföra direktivets uppgifter är oklart.

Beträffande de djurförsöksetiska nämnderna meddelades, också utan motivering och konsekvensanalys, flera försvarande och för nämnderna omotiverade administrativa förändringar i nämndernas arbete. Ingen förstår varför. Såväl forskare som lekmän protesterade kraftfullt. (Saken meddelades i en icke diarieförd skrivelse utan underskrifter på Jordbruksverkets papper. Alltså ett flagrant brott mot offentlighets- och sekretesslagen.)

Efter att ha stadigt förbättrats under 2000-talets första år lever den djurförsöksetiska prövningen numera i en nedgångens tid. Det är sorgligt. ■

Av Inge Skog, ledamot av Lunds djurförsöksetiska nämnd samt styrelseledamot i Forska utan djurförsök

Ridsporten på elitnivå har dragits med återkommande skandaler under lång tid; hårda och brutala träningsmetoder, allt för skarp utrustning och i vissa fall rent djurplågeri. För att komma till rätta med problemen efterlyser nu allt fler en ny syn på hästar och ridtävlingar – som är på hästens villkor. Foto: Mikael Sjöberg ridsport.se

”Ridsporten behöver ställa om”

Skandalerna har duggat tätt inom ridsportens toppskikt de senaste åren. Vi har hört förtvivalde vittnesmål från visseblåsande hästskötare. Vi har sett smygtagna filmer på tortyrliknande träningsmetoder hos namnkunniga ryttare. Och vi har i realtid kunnat se öppet djurplågeri under direktsänd OS-tävling. Hur många skandaler tål egentligen ridsporten och vad behövs för att få till en förändring?

Text: Louise Cederlöf

Dokumentären om den danska dressyrstjärnan Andreas Helgestrand och missförhållandena på hans tränings- och försäljningsstall skakade om hästvärlden när den visades i tv 2023. I dokumentären avslöjades en extremt hård hantering och ridning av hästarna med tydliga spömärken, sår i munnen och sår orsakade av sporrar. Vissa av skadorna försökte man dölja med skokräm. Den visade också aggressiv ridning i form av rollkur som innebär att ryttaren böjer hästens huvud och hals onaturligt in mot bringan. Rollkur är förbjudet av Internationella ridsportförbundet, FEI, eftersom det anses plågsamt för hästen.

Men problemen inom ridsporten är inte isolerade till Andreas Helgestrand och Danmark. Skandaler har regelbundet och återkommande briserat, även i Sverige, och det under lång tid. Till exempel ledde Aftonbladets granskning av ett av Sveriges största inridningsstall förra året till att polisen nu inlett en förundersökning om djurplågeri, efter att flera hästskötare på stallet vittnat om systematiskt våld mot hästarna. Ett annat exempel är svenska toppryttaren i dressyr, Patrik Kittel, vars hästar senast under världscuptävlingarna 2024 ertappades med blå tunga, som är ett tecken på syrebrist orsakat av för hårt tryck i munnen. Men de dåliga exemplen är många fler, vilket leder till frågan: Hur utbredda är egentligen de här hårda, och ibland olagliga, metoderna?

– Jag skulle säga att det är väldigt utbrett. Det dyker regelbundet upp avslöjanden, det är inga unika skandaler. Vi vet att det kommer att hända igen. Och det är väldigt framstående personer vi pratar om, den allra högsta toppen. Det konstiga är att de aldrig riktigt hamnar i kylan, de blir alltid insläppta i värmen igen trots att de kan ha ägnat sig åt otillåten medicinering eller brutal ridning. Det är en märkligt förlåtande värld, säger Louise Hernander, etolog och grundare av Hästvälfrädsgruppen, ett fristående opinionsbildande nätverk för hästars välbefinnande.

Hur drabbas då en häst som rids på det här, till synes överdrivet, hårda sättet? På vilket sätt far den illa?

Bortsett från de synliga, fysiska skadorna vet man att blodtrycket stiger och att det kan innebära påfrestningar i nacke och ryggkotpelare med smärta som följd. De kan även få andningsproblem och problem med blodcirkulationen. Plötsliga dödsfall är inte ovanligt; under världscupfinalen i Saudiarabien i april 2024 kollapsade succéhästen Chromatic och dog i stallet kort efter avslutad tävlingsrunda. Men det handlar också om ett psykiskt lidande.

– Man kan se att kortisolnivåerna i blodet ökar, vilket är ett uttryck för stress. Det är otroligt stressande för alla djur att bli fasthållna och särskilt för ett bytesdjur som hästen. Under den här typen av ridning är hela kroppen inramad och fastlåst i en position, med skarpa bitt, tyglar, skänklar och sporrar. Dessutom kanske pådriven av spö bakifrån.

Men en hästs liv är inte bara själva tävlingsmomentet. Hästarna lever många, många timmar utöver det som rids, och där kan man nu se en positiv utveckling, menar Louise Hernander.

– Numera går hästar tillsammans i större utsträckning, man har dem inte ensamma i spilta och box på samma sätt längre. Däremot är transportererna extremt stressande och något man lätt glömmer, de här elithästarna står många långa timmar på lastbilar och flygplan.

Inom hoppningen, där man använder kraftig utrustning med skarpa bitt och där hästarna ansträngs mycket hårt fysiskt, är det i regel lättare att se om någon ”går över gränsen” och behandlar hästen illa.

– Det är lite tydligare inom hoppningen. I dressyren krävs ett mer kritiskt öga för att upptäcka våldet som sker. För det är absolut våld det handlar om, bara ett mer subtilt sådant. Ett mer tvingande och nertryckande våld.

Louise Hernander och Hästvälfrädsgruppen menar att det behövs en ny syn på tävlande med häst. Att det är dags för ridsporten att ställa om och vara mer på hästens villkor. Varför inte premiera den ryttare som använder minst utrustning, och gör det bäst, i en dres-

Peder Fredricson är en av Sveriges bästa hoppryttare genom tiderna med såväl guld som silvermedaljer i OS, VM och EM. Han är också en av dem som går i bränschen för en ny syn på ridsport: "Att använda våld kommer aldrig vara vägen framåt för att få en häst att prestera bättre", sa han till Omni efter vårens uppmärksammade fall. Foto: Roland Thunholm

» syrtävling till exempel? Och varför måste man tävla i att hoppa högst?

– Vi har kommit så långt nu att hästarna hoppar på sin maxkapacitet, vi kan inte höja hindren så mycket mer. Nu bygger man fällor och gör banorna svårare, vilket bara gör sporten farligare. Är det verkligen dit vi vill att sporten ska gå? Man skulle kunna ha en idealtid i hoppning i stället, som det gäller att komma så nära som möjligt.

Kanske är ändå en förändring på gång. För under OS i Tokyo 2021 hände något som fick både ridsportsentusiaster och allmänhet att dra öronen åt sig. Den tyska femkamparen Annika Schleu sågs – i direktsändning – gråtande och febrilt piska sin tilldelade häst för att få den att samarbeta. Vid ett tillfälle utdelade även Schleus tränare ett knytnävsslag mot den panikslagna hästen. Kritiken lät inte vänta på sig och har resulterat i att hästhoppning nu plockas bort som moment ur modern femkamp, sommarens OS i Paris är sista gången grenen är med.

– Det var efter OS i Tokyo det verkligen började röra på sig, jag tror inte att det går att gå tillbaka. Någoting måste hända. Jag tror inte att ridsporten tål hur många skandaler som helst.

Att vindarna eventuellt kan vara på väg att vända, från militärens gamla ridhandbok till ett mer modernt och humant förhållningssätt, märks på flera sätt, berättar

Louise Hernander. Under de 15 år som Hästvårdsgruppen har funnits har människor blivit mer medvetna och intresserade av de här frågorna. Marknaden för bettlösa huvudlag (där hästen inte behöver ha något i munnen för att styras) har exploderat och det finns intresseföreningar för hur man tränar en häst "snällt", så kallad belöningsbaserad hästträning.

Vad skulle mer behövas? Annan lagstiftning?

– Vi har redan en bra lagstiftning som förbjuder att djur behandlas illa. Man får heller inte använda utrustning som riskerar att orsaka hästen skada, det finns formuleringar på detaljnivå. Men tillämpningen av lagen spiller inte ner till utövarna. Man gör som man vill ändå. Förutom andra bedömningsregler skulle det behövas fler oberoende kontroller.

Som i så många andra djurfrågor handlar det kanske om kultur, och om tradition. Och att någon vågar gå före och visa att det går att tänka nytt. En sådan är Peder Fredricson, en av Sveriges främsta hoppryttare genom tiderna. En annan är fransmannen och hoppryttaren Gregory Cottard som rider utan nosgrimma.

– Peder Fredricson är en galjonsfigur och har verkligen visat att han är öppen för att testa nya saker. Det är viktigt med förebilder eftersom toppryttarna påverkar de yngre ryttarna. Inom dressyren saknas det tyvärr en förebild, det skulle behövas någon som tydligt tar avstånd från de här metoderna, säger Louise Hernander. ■

Både inom hoppning och dressyr används en del skarpa bittar som kan vara plågsamma för hästen. Positivt är att det numera är frivilligt i Sverige att använda kandar vid tävling.

"Vi får aldrig sluta ifrågasätta vad vi gör med våra hästar och varför", säger Svenska Ridsportförbundets sportchef, Andrea Barth.

Svenska Ridsportförbundets sportchef, Andrea Barth, kommenterar den senaste tidens händelser:

– Hästarna är hjärtat i vår sport och all ridsport måste ske med hästen i centrum. Därför välkomnar vi debatten, den gör att sporten kan utvecklas. Vi får aldrig sluta ifrågasätta vad vi gör med våra hästar och varför. Det finns ett stort engagemang för hästarnas välfärd och det engagemanget använder vi på Ridsportförbundet som kraft för att driva utveckling både i Sverige och internationellt.

Behöver ridsporten ställa om och till exempel införa andra bedömningsregler?

– Vi vill också se en förändring och driver aktivt flera frågor gentemot det internationella förbundet, FEI, inte minst gällande utrustning och bedömning. Vi har lagt fram flera förslag som också har klubbats igenom, bland annat togs kravet på sporrar vid internationella dressyrtävlingar bort. Generellt vill vi att det ska finnas en frivillighet i vilka hjälpmedel man använder, så att det kan anpassas efter varje häst. I Sverige har vi bland annat tagit bort kravet på kandar (ett mycket skarpt bitt, reds anm) och vi tittar på hur nya former av bedömningar i dressyren skulle kunna se ut.

Hästvälfärdskommissionen, som tillsattes av FEI efter skandalen i OS i Tokyo 2021, är ni nöjda med deras slutrapport?

– Allt pekar på att FEI:s rapport är en viktig pusselbit i den positiva utveckling som nu sker inom den internationella ridsporten. Den svarar inte på alla utmaningar, men är ett viktigt bidrag.

Finns det en alltför förlåtande kultur inom ridsporten?

– Vi är väldigt tydliga med att en plats i landslaget handlar om förtroende. Tidigare i år fick vi uppgifter om att en ryttare skulle ha behandlat sina hästar illa, vilket ledde till att ryttaren omedelbart fick lämna all landslagsorienterad verksamhet och det gjordes en polisanmälan. Att behandla hästarna med omsorg och respekt ska vara grunden i all ridsport. Det är etiskt viktigt, men jag vill också tro att den synen har bidragit till Sveriges stora idrottsliga framgångar. En glad och harmonisk häst presterar bättre.

Förbättrat djurskydd genom identifiering av träningsrelaterade riskfaktorer

Ortopediska skador är ett av de största och mest utbredda hälsoproblemen hos svenska hästar. Att kunna förebygga och tidigt upptäcka tecken på sådana skador är därför en av de viktigaste möjligheterna till att förbättra hästvälfärden. 2016 gav Svenska Djurskyddsföreningen medel till en forskningsstudie vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, vars övergripande syfte var att identifiera och praktiskt testa metoder och utrustning för detta ändamål. Här är forskargruppens slutrapport.

Text: Lars Roepstorff, professor Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

För att kunna studera samband mellan objektiva mätdata och hälsa hos hästarna var det nödvändigt att kunna göra samtidig datainsamling av mät- och hälsodata. Inget system på marknaden hade denna funktionalitet inbyggd. Det var därför nödvändigt att hitta en samarbetspartner som var beredd att utveckla denna funktionalitet. Ett samarbete inleddes med EquiSense (<https://equisense.com>) som tillverkar sensorbaserad utrustning för aktivitetsmonitorering av ridhästar och som var beredda att göra detta utvecklingsarbete tillsammans med forskargruppen.

Hälsodata kan till exempel bestå av diagnoser från veterinärundersökning. Detta fångar dock inte upp alla mindre hälsoproblem som inte kräver behandling av veterinär. Exempelvis sådana som blir återställda med lite vila eller fysioterapi. För att kunna fånga upp detta utvecklade vi ett sofistikerat system som gick ut på att man med utgångspunkt från planerad träning lät ryttarna registrera avvikelser från denna plan, det vi brukar kalla ”days lost to training”.

Baserat på detta system utvecklades en särskild del i EquiSense-appen där ryttarna förutom att registrera

objektiva mätdata också kunde registrera hälsostatus och framför allt alla dagar som hästen inte tränades enligt plan. I detta sammanhang var det också viktigt att veta anledningen till att hästen inte tränades, om det var för att ryttaren var sjuk eller för att hästen inte kändes riktigt ”fräsch”.

En viktig anledning att välja detta system var också att det är enkelt att använda, så att enskilda ryttare kan samla data varje dag. Systemet består av en sensor som är integrerad med sadelgjorden och därmed mer eller mindre automatiskt följer med i allt arbete under ryttare. En app i telefonen kommunicerar med sensorn och visar resultat från analysen. Det skickas också data till en central server som vi kan kommunicera med och hämta data ifrån (både mätningar och dagboksanteckningar).

I nästa steg genomfördes en större datainsamling med EquiSense-utrustningen (examensarbete av Astrid Almkvist). EquiSense-sensorn användes vid alla träning/motion av hästen och ryttarna fyllde i dagboken över eventuella ”days lost to training” och orsaker. EquiSense-sensorn kan förutom att registrera tid i olika gångarter också mäta rörelsesymmetri i trav. Detta är en viktig indikator för ortopedisk hälsa och var därför en av de mest intressanta parametrarna att studera. Det var också nödvändigt att kontrollera hur känsligt och hur väl detta symmetrimått stämde överens med något validerat system. Därför gjordes ett stort antal veckoliga mätningar med Lameness Locator som är ett välkänt och validerat system som bygger på tre olika synkroniserade sensorer. Utöver detta samlade vi in omgivningsinformation som kunde antas påverka hälsostatus. En viktig faktor förutom vad man gör under ett träningspass är vilket underlag man rider på. Därför gjordes också veckovisa mätning av underlagets kvalitet med en så kallad OBST (Orono Biomechanical Surface Tester) som definierar fem underlagsparametrar.

Efter omfattande tester och djupanalys av data kunde inga statistiskt styrka samband visas mellan hälsostatus och uppmätt träningsprogram eller typ av underlag. Det visade sig också att det var dålig korrelation mellan symmetrimåttet från EquiSense-sensorn och Lameness Locator. Detta förklaras högst sannolikt med att EquiSense bara använder en sensor och det ger helt enkelt inte tillräckligt hög känslighet för att fånga upp små förändringar i rörelsemönstret som skulle kunna vara tidig indikation på ortopedisk skada.

I sin masteruppsats, som redovisar ett urval av data som har samlats in, visar Astrid Almkvist att hästar som är allroundtränade visat mindre asymmetri jämfört med övriga. En inte oväntad men viktig slutsats är med andra ord att hästar mår bäst av allsidig och omväxlande träning!

Viktiga erfarenheter, resultat och kunskaper har

överförts till flera andra projekt.

Serien med Lameness Locator-data har bidragit till att bättre förstå normalvariation bland hästar som inte uppfattas som halta av sina ryttare. Detta har kommit till nytta och varit underlag samt styrande för genomförande av andra, senare kliniska studier. Serien med underlagsdata har på samma sätt bidragit med kunskap om normalvariation både över tid och mellan banor, vilket i sin tur har förbättrat möjligheterna att ge rekommendationer kring konstruktion och underhåll av banor för daglig träning. ■

Sammanfattning

- Omväxlande och allsidig träning är viktig för den ortopediska hälsan.
- En rörelsesensor är inte tillräckligt för att fånga upp subtila förändringar i rörelsemönstret som kan vara tidiga indikatorer på ortopedisk ohälsa.
- Bakgrund och orsak till ortopedisk hälsa är komplex och mångfacetterad och man behöver titta på mer än bara rörelsemönster. Det behövs därför mer forskning och utveckling av både metoder och hjälpmedel.
- Detta projekt har bidragit med vital baskunskap som använts i ett flertal andra projekt. Ett exempel på utvecklingen inom metoder är att man idag kan få en betydligt mer omfattande och detaljerad analys av rörelsemönstret enbart med hjälp av en mobilkamera och bildanalys (<https://sleip.com>).

Om projektet

Forskningen har genomförts med stöd från Svenska Djurskyddsföreningen. Lars Roepstorff (SLU) har varit huvudansvarig för projektet. Sara Ringmark (SLU) har utfört ett omfattande arbete med handledning, datainsamling och analyser. Astrid Almkvist (SLU) har genomfört hela sin masteravhandling inom projektet plus ytterligare arbete efter det. Laura Petersen (student från Utrech Universitet) har deltagit i datainsamling och bearbetning.

Varg fotad på Kolmårdens djurpark. Att ha en blandning mellan varg och hund, så kallad varghybrid, har blivit populärt bland vissa hundägare. Ju mer varg-DNA desto bättre, tycks man anse. Problemet är att varghybriderna fungerar dåligt som sällskapsdjur. Ofta visar sig problemen när djuret är runt två år gammalt. Nu utreds frågan av Jordbruksverket.

Varghybrider

– fruktade, förbjudna och förekommande

Korsningar mellan hund och varg, så kallade varghybrider, är inte tillåtna i Sverige om släktskapet mellan arterna är för nära. Men luckor i regelverket gör att det finns individer som kan innehålla mycket hög andel varg och ändå klassas som hund. Det är problematiskt både för det enskilda djuret – som fungerar dåligt som sällskapsdjur – liksom för den vilda vargpopulationen. Just nu utreds frågan av Jordbruksverket på uppdrag av regeringen.

Text: Louise Cederlöf

Man ska inte underskatta tv-seriers och kändisars inverkan över vilka sällskapsdjur som plötsligt blir populära. Realitystjärnan Paris Hilton bidrog till exempel starkt till chihuahua-hypen i början av 2000-talet och att småhundar blev reducerade till accessoarer. När världsartisten Taylor Swift poserar i sociala medier med sina scottish foldkatter ökar efterfrågan på katter med vikta öron (trots att rasen är förknippad med stora hälsoproblem och mycket lidande, och är förbjuden att avla på i Sverige). Och när en av världens mest populära tv-serier, Game of Thrones, sändes och var som störst för några år sedan blev det trendigt med vargliknande hundar. En del fans nöjde sig med siberian huskys medan andra ville gå längre och ha riktiga varghybrider, eller wolfdogs som de också kallas.

Om intresset fortfarande är på uppgående i Sverige är svårt att säga då de flesta hybrider går under radarn och inte registreras någonstans. I Sveriges Radio-dokumentären Den vilda aveln, som sändes hösten 2023, konstaterades att ”en ny trend nått Sverige” som går ut på att ha hundar med så mycket varg-DNA i sig som möjligt.

– Jag upplever ändå att det är en ganska liten klick som är intresserade av varghybrider, ofta är det människor som vill leva nära naturen och så naturligt som möjligt, säger Frida Larsson, verksamhetschef på Hundstallet i Alingsås som fått in flera varghybrider de senaste åren, bland annat Aila som vi ska återkomma till längre ner.

I Europa verkar det dock finnas en ökande trend och där kan man också se att varghybrider ofta ham-

nar på djurhem eftersom de är så svåra att hålla som sällskapsdjur. Det framkom i våras under Jordbruksverkets hearing där Svenska Djurskyddsföreningen deltog. Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att se över regelverket och hearingen hölls för att samla in kunskap och synpunkter från myndigheter, forskare och intresseorganisationer.

Tjeckoslovakisk varghund är en godkänd ras av SKK.

Aila var två år gammal när hennes ägare kontaktade Hundstallet och bad om hjälp med omplacering. De hade börjat få problem med Aiala i hemmet, hon verkade inte längre trivas i familjens lägenhet i staden där de bodde. Hon skapade revir och vaktade vissa rum som hon betraktade som ”sina”. En dag vägrade hon att släppa in mamman och barnen genom ytterdörren, bara pappan tilläts komma in i bostaden. Hon var också knepig med maten och vägrade att äta torrfoder.

– Vi såg direkt hennes flyktbeteende som hela tiden var närvarande. Både ute på promenader och när hon satt i sin box. Hon fick panik och försökte ta sig ut, tittrade intensivt på när vi låste boxen som för att kolla hur hon skulle göra för att ta sig ut, säger Frida Larsson.

Så småningom framkom det i ett DNA-test att Aialas kullsyskon hade 27 procent varg i sig. Den höga andelen varg-DNA bar sannolikt även Aila på. Personalen på Hundstallet hade visserligen fattat misstankar så fort de såg henne; de långa benen, det speciella sättet att röra sig och så blicken, rovdjursblicken, är ofta attribut som avslöjar en varghybrid även om det många gånger kan vara svårt att med blotta ögat skilja dem från en vargliknande hund.

Frida berättar om ytterligare ett ärende, med två hanar. »

» De omhändertogs av polisen via tillsynslagen och hamnade på Hundstallet i väntan på eventuell omplacering.

– Men de var jättesvåra att hålla instängda. De försökte äta sig ut genom väggarna, skadade sina tassar och klor när de rev och slet i golven. Vi fick låsa boxdörarna med kedja eftersom de lyckades öppna dem. De var extremt stressade.

I det fallet visste man redan från början att det rörde sig om varghybrider. Polisen genomförde ett mentaltest, för att se om djuren gick att omplacera. I testerna utsätts hundarna för olika moment, till exempel möte med andra hundar, med barn, liksom hur de reagerar vid situationer som utfodring med mera.

– Problemet med mentaltesterna är att de är gjorda för vanliga hundar, inte för varghybrider. När det var uppenbart att de fick panik under testningen insåg man att de har helt andra förutsättningar och testet avbröts. Både fick efter beslut somna in.

För Aila slutade det också med avlivning. Men vägen dit var kantad av förvirring och bollande mellan myndigheter. När Hundstallet fick reda på att Aila var nästan 30 procent varg kontaktade de länsstyrelsen som sa att eftersom det rörde sig om ett vilt djur fick de inte lov att sälja henne vidare.

– De hänvisade till Jordbruksverket som hänvisade tillbaka till länsstyrelsen som i sin tur skickade oss till polisens artskydd. Ingen visste vad som gällde. Det behöver bli klarlagt vilken myndighet och avdelning som har ansvar för varghybrider och vad vi som organisation förväntas göra om vi får in ett sådant här djur.

Numera säger Hundstallet nej till att privat omplacera uppenbara varghybrider. Det går inte hålla dem på ett bra sätt och eftersom de inte får sälja dem vidare blir utgången ändå alltid avlivning.

– Det är inte vårt uppdrag, att bara ta in för att avliva, säger Frida Larsson. Frågan är om vi ens ska ha varghybrider i samhället då det inte blir ett värdigt liv?

Regelverket för varghybrider i Sverige säger att om en tamhund korsas med en varg är de fyra kommande generationerna inte lagliga. Först vid femte generationen är blandningen tillåten då andelen varg teoretiskt ska ha minskat till tre, fyra procent. Men detta förutsätter att avkomman varje gång har korsats med en tamhund, och inte med en annan varghybrid. Och det är här som svensk lagstiftning verkar brista; reglerna är inte tillräckligt tydliga med att det är just parning med tamhund som avses i generationsbestämmelsen. Kritiker menar att luddigheten i lagen öppnar för att det är tillåtet att

Varghybriden Aila var två år när hennes ägare vände sig till Hundstallet för att få hjälp med omplacering. Hon hade börjat vakta vissa rum i bostaden och skapade revir i hemmet. På Hundstallet gjorde hon allt för att ta sig ut ur sin box och var mycket flyktbenägen. Det slutade med att Aila avlivades. Foto: Hundstallet

korsa en varghybrid med en annan varghybrid. Om detta görs kan andelen varg bli betydligt högre – 20, 30, 50 procent – trots att man befinner sig i rätt led i generationsbestämmelsen. Dessutom kan hundar med mycket högt varg-DNA importeras, i regel från Nordamerika, och vid införseln registreras som hund trots att de kan ha upp till 95 procent varg i sig.

– Det finns idag inga helt säkra metoder för att dokumentera varghalten i en hybrid. Korsningar mellan hybrider tar bort garantin att generna har ”vattnas ut” ju fler generationer som gått och inblandning av nordamerikanskt DNA kan inte mätas på labb i Sverige idag, säger Linda Devine, veterinär och sakkunnig på Svenska Djurskyddsföreningen, SDF.

Många av djuren har heller inte stamtavla vilket försvårar arbetet ytterligare.

– Eftersom risken är stor att djurägare inte kan tillgodose hybridens behov ser SDF ett förbud mot varghybrider som det humanaste alternativet. En enskild djurägars vilja att äga något vilt kan inte stå före djurskyddet och människors säkerhet.

Att Hundstallet inte kan sälja varghybrider vidare bottenar juridiskt i paragraf 27 i Artskyddsförordningen (2007:845). Där står att det är förbjudet att använda

Foto: Shutterstock

Sarloos wolfhond är sedan 2007 godkänd för registrering i Svenska Kennelklubben, SKK, men startade som ett hybridexperiment i Nederländerna under 1930-talet.

beteckningen varghybrid eller på annat sätt ange att hunden man bjuder ut till försäljning har ett ”särskilt nära släktskap med varg eller har rovdjursliknande beteende”. Under Jordbruksverkets hearing berättade åklagare Linda Schön om ett fall där hon varit förundersökningsledare. Det handlade om en uppfödare i Örebro som dömdes till villkorlig dom och böter för att i flera annonser på Blocket och på Facebook salufört hundvalpar som hon angett hade 22 procent varg i sig.

– Det finns idag ett tiotal annonser på Blocket med hundar som potentiellt skulle kunna ha ett högt varg-DNA, bland annat flera korsningar med amerikansk wolfdog. Säljare använder ofta formuleringar som antyder släktskap med varg men kringgår förbudet mot att göra reklam. Men det är tydligt att uppfödarna är medvetna om det nära släktskapet, ofta skriver de att hundarna har speciella behov och att de som uppfödare ”kommer finnas som stöd” under hela djurets liv, säger Linda Devine.

Ytterligare en aspekt av frågan rör den vilda vargpopulationen, som av hybridiseringen riskerar att vattnas ut genetiskt och få ett ändrat beteende. Vid två tillfällen har vilda varghybrider upptäckts i Skandinavien: 2017 föddes en hybridkull i Södermanland efter parning mellan hund och varg, och i november 2023 konstaterades att en varghybrid i Norrbotten rivit renar. Enligt Länsstyrelsen i Norrbotten kommer den senare att avlivas om den hittas eftersom ”det är högst önskat att hundgener blandas in i den skandinaviska vargpopulationen”.

– Att få in tamhund i våra vilda vargpopulationer är problematiskt. Varghybrider är inte lika skygga som vargar vilket ökar risken för att de rör sig nära människor. Detta kan leda till oönskade interaktioner mellan varg och människa och angrepp på tamdjur. Det är därför viktigt att vargpopulationen förblir vild utan inblandning med tamhund, avslutar Linda Devine. ■

Fakta i frågan

De finns ett flertal hundraser som liknar varg till utseendet, eller har ordet ”varg” i namnet men som inte är varghybrider. Till exempel är irländsk varghund inte en hybrid. Sarloos wolfhond och tjeckoslovakisk varghund började båda som hybridexperiment på 1930 respektive 1950-talet men är sedan 1980-talet erkända hundraser. SKK godkände båda raserna för registrering 2007 (med vissa förbehåll). Senast 1 juli 2024 ska Jordbruksverket redovisa det pågående uppdraget för regeringen.

Så skyddar du ditt djur mot livshotande värmeslag

Sommartider kan betyda risktider för våra sällskapsdjur. Ett av de allvarligaste tillstånden som kan uppstå till följd av sommar och sol är överhettning och värmeslag. Men hur vet man om ens djur är överhettat? Hur gör man för att förebygga? Och hur hanterar man ett djur som redan har drabbats av värmeslag?

Text: Louise Cederlöf

Normal kroppstemperatur för både katt och hund är mellan 38 och 39 grader. Stiger temperaturen över 40 grader börjar det bli farligt. Till skillnad från oss kan katter och hundar inte svettas på kroppen, utan bara via trampdynorna där svettkörtlar finns. Hundar gör sig av med värme främst genom att flämta. Katter gör sig av med värme genom inaktivitet, söka sig till svalare plats och genom att tvätta sig (om en katt flämtar är den redan överhettad).

Hundar gör sig av med värme framför allt genom att flämta. Katter blir inaktiva och söker sig till svalare plats. Om en katt flämtar är den redan överhettad och måste kylas ner.

Överhettning börjar ofta med oro, rastlöshet, flämtande och ökad törst. När kroppstemperaturen stiger ytterligare ses mer kraftigt flämtande, trötthet, ostadighet, seg saliv, kraftigt röda eller blåliga slemhinnor i munnen, kräkningar och/eller diarré, andnöd, kramper

och till slut kollaps.

Kortnosiga individer har ökad risk för värmeslag. Redan vid normal aktivitet, som promenad eller lek, kan de drabbas. Ökad risk har även överviktiga individer, djur med svart päls och djur med tjock päls. Äldre djur, valpar och ungar samt de som har en sjukdom i grunden (till exempel hjärtsjukdom eller luftvägssjukdom) hanterar också värme sämre.

Så skyddar du ditt djur mot värmeslag:

- Känn till och ha koll på tecknen på överhettning (se ovan)
- Lämna aldrig ditt djur ensam i bilen
- Undvik ansträngning när det är som varmast
- Ge alltid djuret tillgång till skugga och färskt vatten
- Sätt på fläkt eller luftkonditionering inomhus

Så gör du om djuret har drabbats av värmeslag:

Påbörja nedkylning innan du åker till veterinär genom att:

- 1 - Flytta djuret till ett svalt, skuggigt område. Rikta gärna en fläkt mot djuret.
- 2 - Kyl ner långsamt genom att duscha eller sänka ner djuret i svalt vatten (ej iskallt). Lägg inte blöta handdukar över djuret då detta snarare kapslar in värmen.
- 3 - Ta er sedan fort till veterinär. Även om du lyckas få ner kroppstemperaturen kan fortfarande livshotande skador i kroppen uppstå. Djuret kan också behöva kylas ner ytterligare en gång, liksom få vätskedropp och syrgas.

Källor: Agria, Evidensia, VIN (Veterinary Information Network)

Gåvo-
givare

Varmt tack! alla gåvogivare

TILL MINNE AV

Anita Byström

Ingela Augustsson & Pia Stylbäck Umeå
Svante Pettersson Umeå

Inger Karlsson

Ann-Marie Österström och
Jan Bengtsson Falkenberg
Bengt & Christina Johansson Falkenberg
Elisabeth Torén Falkenberg
Gerd Karlsson Falkenberg
Gunnel & Kerstin Arnoldsson Falkenberg
Ingela & Gert Alexandersson Ramlösa
Janne & Marie Karlsson
Gustafsson Falkenberg
Kenneth & Anita Svensson Falkenberg
Marinette Larsson Falkenberg
Tina & Stefan Andersson Getinge
Ulla & Bertil Karlsson Falkenberg
Ulrika & Martin,

Ann-Charlotte & Mattias,
Pernilla & Stefan,
Ann-Christin & Anders Falkenberg

Kurt Pettersson

Anna och Kerstin Eklund Hultsfred
Asta & Håkan Pettersson Målilla
Bo Bergman Virserum
Cecilia Jonsson
Christina & Bengt Brandt Skurup
Gun-Marie Johansson Pauliström
Göran & Leili Eriksson Tibro
Ingemar Deann Västervik
Inger & Vide Adolffson Målilla
Jan Eklund Ankarsrum
Karl-Emil Söreling Målilla
Lena Thuren & Inge Adolffson Målilla
Monica, Annelie och Elionore Huskvarna
Målilla Pensionärsförening Virserum

Per & Margaretha Svensson Målilla
Rigmor Rosenlund Målilla
Roger Hansson med familj Målilla
Sanna, Vendela, Vincent,
Vilhelm och Molly Målilla
Sven Olof Lord Målilla
Svenne Nilsson Hultsfred
Thomas Johansson
Håkan Rosling, Torsten Kjell Silverdalen
Yvonne & Örjan Målilla

Margareta Öhlund

Marie Summerfield, Torbjörn o
Linda Persson Kolsva

Ratco Barac

Marita & Fredrik Hagberg Nygård

GÅVOR

Ekorrar

Birgitta Jansson Södertälje

Igelkottar

Maija-Leena Eloranta Vänge

Övriga gåvor

Anders Ahlquist Ystad
Anders Gunnarsson Lidingö
Annelie Hillström Hållnäs
Birgitta Jansson Södertälje
Bodil Wallin Umeå
Carina Karlsson
Conny Johansson
Elena Tarassova Laholm
Emma Johanson Stenungsund
Erik Lindholm Ljusterö
Eva Persson Göteborg
Eva Weibull Larsson Falkenberg
Evi Esperk Bagarmossen
Facebook Irland
Hans & Inger Sköld Hägersten
Kristina Grönros Ekholm Saltsjö-Boo
Lena Hallberg Stockholm
Margareta Alén Södertälje
Margot Estlander Sollentuna
Monica Hällén Ekerö

Payex Sverige (Fonus) Visby
Pennybridge Örebro
Per Lundqvist Björnlund
Rose-Marie Nyqvist Bro
Ros-Marie Ahlborg Älvsjö
Suzanne Rapp Stockholm
Ulrika Lundberg Järfälla
Yvonne Sköld Hägersten

Hemlösa

Eva Östergren
Ulla Illerås Skövde

Minne för lilla Doris 2023

Birgitta Jansson Södertälje

För djuren i Ukraina

Abelina Fougberg Stenungsund
Agneta Mårtensson
Anders Andreasson Fjärås
Andreas Malm
Ann-Charlotte Nässén Hällefors
Ann-Christin Björk Göteborg
Ann-Christine Cronberg Helsingborg
Annelise Prebo Stockholm
Annie Berggren Staffanstorps

Annika Larsson
Camille Forslund Sunne
Carina Hermansson Huskvarna
Elisabet Peterzen Ösmo
Gunilla Walfridsson Stockholm
Henryka Sjögren Kista
Håkan Göransson Umeå
Jan Sjöholm Kungsängen
Kristina Thorén Kungälv
Louise Westin
Maija-Leena Eloranta Vänge
Marina Dyfverman Stockholm
Paula Biveson Lidingö
Rickard Strömgren
Stig Grasser Göteborg
Wilhelm Tham Grythyttan
Yvonne Strid Olofsson Hägersten

Glad Sommar!

Det kom ett brev...

Historieberättarna är ett berättarprojekt som riktar sig till barn och ungdomar. Där kan man bland annat skriva brev om saker man vill förändra. Det kallas för: "Brev från mig till världen". Två elever valde att skicka breven de skrivit till Svenska Djurskyddsföreningen. Fler billiga djursjukhus och önskan om fred för både djur och människor, är några av budskapen. Stort tack till eleverna i Botkyrka för de fina breven och teckningarna!

Jag önskar att alla djur ska
MÅ BRA ATT DJUREN SKA
INTE BO I GATAN OCH ATT
DET FINNS EN DJUR PARK
OCH ATT ALLA DJUR SKA VARA
FRED OCH ATT BARNEN
SKA VARA FRED PÅ PALESTINIE
OCH PÅ ANDRA VÄRLDEN ATT
BARNEN SKA ÄTA OCH
DRICK VATTEN PÅ
PALESTINIEN.

PALESTINA

Vill du, som är högst 18 år, berätta om ditt husdjur i tidningen? Maila ett högupplöst foto på dig och ditt husdjur samt ditt telefonnummer till redaktionen för Djurens Värld: djurensvarld@djurskydd.org

Avsändare: Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede

PÅ SPANING I NATUREN

Gäst vid rävlyan

I alla tider har räven haft rykte om sig att vara ytterst försiktig. Särskilt vid den bebodda lyan har det nästan alltid varit omöjligt att kunna följa det ostörda familjelivet då någon vuxen räv varit närvarande. Men ibland kan saker utvecklas helt annorlunda än vad man från början förväntar sig. Även hemma hos en rävfamilj!

Text & foto: Göran Ekström

Hela vintern hade en vacker rävhona varit framme vid en gård för att förse sig av godbitarna som regelbundet lades fram på samma plats varje kväll. Personerna på gården kände hon så småningom igen, både till utseendet och på deras röster. Inför möte med dessa människor visade hon ingen nämnvärd rädsla. Efter mina egna många besök på gården, med allehanda godsaker, fick hon ett sakta växande förtroende även för mig.

Veckorna gick och det blev försommar. Vissa tecken tydde på att hon hade en kull ungar i ett närbeläget gryt och nu infann sig givetvis frågan hur hon skulle reagera om jag försiktigt besökte den vanligtvis känsliga platsen. Vi var ju lite bekanta sedan tidigare, så att säga.

Redan första kvällen som jag sitter och väntar vid lyan dyker hon plötsligt upp bredvid mig i skogskanten. Skulle hon känna igen mig? Skulle hon visa ett ogillande över att ha en människa som objuden ville ha lite ”hemma hos bilder” med kameran så här på sitt privata område?

Spänningen steg! Eftersom det bara var någon timme

tidigare som jag hade träffat henne borta på gården och bjudit på de sedvanliga godbitarna, tyckte jag att hon i sin tur kunde bjuda mig på en fin naturupplevelse, om jag bara satt tyst och stilla. Uppenbarligen hade hon redan innan jag upptäckt henne insett att jag var på plats, och brydde sig inte det minsta.

Några dagar senare reser jag som skydd mot regn och mygg upp mitt lilla tält alldeles bredvid en intilliggande blomsteräng. Här, där de små vackra ungarna brukar komma ut och leka och visa sig mer öppet, får jag en morgon uppleva det jag hela tiden hoppats på. Efter det att ungarna just ätit upp det honan levererat, får de under ett väldigt smaskande sugljud en skvätt mjölk innan hon drar sig in mot tätare vegetation, där de blir oåtkomliga för kameran. Känslan över att ha lyckats bevittna detta spännande och unika tillfälle känns fantastisk!

Att betraktas som ofarlig av olika försiktiga djur, kanske främst av den alltid lika försiktiga räven, skapar en härlig känsla. Det är trevligt att ha kamratliga förhållanden även bland skogens mer försiktiga djur. ■